

LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTE-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 peseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número	10 céntims

Any 4.^a

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.er

Diumenge 25 de Abril de 1897

ANUNCIS Y COMUNICATS

Premsas convencionals

De tots los llibres, folletons, etc., que 's remetin
á la Redacció, se 'n donarà compte en lo Setmanari

Núm. 158

SALUTACIÓ

Benvinguts siáu á la nostre noble y hospitalaria ciutat, vosaltres que de tots los indrets de la terra catalana, sense altre impuls que 'l de l' amor sant á la Pàtria y sense altre desitj que 'l de honrarla y servirla, vos havéu congregat á Gerona pera donar testimoni de que viu en los catalans la fé en lo pervindre de Catalunya y aquella tradicional enteresa que creix devant dels obstables y s' ageganta devant dels perills.

Los catalanistas geronins, que pensém y sentím com vosaltres, que tenim los mateixos desitjos y esperances que vosaltres, estém orgullosos d' hostatjarvos y vos doném á tots desde 'l fons de la nostra ànima un abraçada de germanor.

Vulla Deu que 'l vostre digne exemple mogui l' esperit y 'l cor de tots los fills de la nostra terra y contribuhexi á acostar lo die en que veyém reviure la Catalunya «de nostre anyorament, de nostres esperances y de nostres amors,,.

LA REDACCIÓ

La Prempsa Catalanista ab motiu de la Assamblea de Gerona

Lo GERONÉS honra avuy les seves planes, ab los escrits que, accedint á la nostre invitació, han tingut la bondat d' enviarnos la majoría de les publicacions catalanistes que surten á Catalunya. Gràcias hi doném á tots per la consideració que 'ns han demostrat y per la satisfacció que 'ns ha produhit veure l' empressament ab que han acullit la nostra idea, d' aprofitar la celebració de la Assamblea de Gerona pera fer un acte colectiu que, al mateix temps que demostri la comunitat dels nostres ideals y de les nostres aspiracions, constitueixi un acte de solidaritat ab los acorts y ab la significació de la Assamblea general de Delegats de la *Unió Catalanista* qu' avuy se reuneix en la nostra estimada Ciutat, y quina celebració, axis ho desitjém y ho es perém, serà per' ella un nou títol d' honor que podrà anyadir als altres molts que li merexen la agrément de la Patria.

Nosaltres, los catalanistes, als qui prevalguentse de la forsa que 'ls dona la possessió del poder la emplean injustament en perseguirnos, y als qui, segurs de la impunitat y de la benevolència dels poderosos, se rebaxan insultantnos y motejantnos: responém, afirmantnos en les nostres conviccions, proclamant obertament y ab veu ben alta los nostres principis polítichs y protestant ab tota la energia, que 'ns donan les lleys y la rahó, de que s' apliquin als catalanistes les disposicions dictades exclusivament contra 'ls criminals més execrables.

Aquest es l' objecte de la Assamblea de Gerona, aquesta la seva significació, y á l' un y á la altre 'ns adherim.

Per LO GERONÉS,

JOAQUIM BOTET Y SISÓ.

Senyor Director de Lo GERONÉS.

Benvolgut company: no 'm sembla propi que La Renaixensa figuri en lo número extraordinari que

's proposan dedicar á la Assamblea Catalanista que 's reunirà en exa ciutat, per la rahó de ser aquesta en part motivada per la persecució de que 'nosta diari ha sigut víctima.

Me complasch, no obstant, en dirli, que las probas d' afecte qu' hem rebut y las ventajas qu' han portat á la causa catalanista, nos consolan dels disgustos y perjudicis que sufrim y 'ns donan nou corrato per seguir, pesi á qui pesi, la campanya qu' anys ha mantenim en favor dels drets y dels interessos de Catalunya.

Per lo demés, disposi de son ver amich y S.

PERE ALDABERT.

Vendrell 19 d' Abril de 1897.

Senyor Director de Lo GERONÉS

Amich Botet y entusiasta company:

En proba de que ha sigut altament simpática á la direcció de *L'Art del Pagès* la idea per Lo GERONÉS iniciada, que al moment de rebre la vostra misiva m' ha faltat temps per' agafar la ploma y accedir als desitjos d' un colega tan catalanista, manifestantme en un tot conforme ab lo que resulti de la Assamblea del 25 en vostra immortal ciutat. En tant ho penso aixís, que fa vintiun any no ha cessat en la propaganda de nosaltres ideals sense titubejar y ab tota la bonhomia le que es capás ma enteresa en los principis que sustento desde que tinc ús de rahó. La publicació per mi fundada, en 1877, ha procurat sempre inclinar l' esperit de la classe pagesa envers als terríos de que viu, á fi de no allunyarla de sas més preuhadas afecions, ahont s' hi trovan la llar, la familia, la propietat y las creences arrejadadas en mij de la sana moral. ¡Deu fassi que alguna vegada ho hagi lograt, pera bé de la patria catalana!

M' ha tocat figurar á la vanguardia, en los temps que nostre exèrcit estava practicant exercicis de

proba en lo camp patriòtic y, á pesar de la trentena d' anys transcorreguts, may han minvat en mi las ganas d' anar endavant en lo camí emprés. Si algun dia me toca seguir á retaguardia, no temin, no, los d' en front que reculi gens ni mica, mentres aleni en mi l' esperit catalá. Allá ahont me portin las circumstancies y mos companys de causa me destinin, no he de faltar á la consigna, sempre que 's tracti de defendre nostres llegítims interessos, pe'ls que suspiro fa prop de mitja centuria.

Que Deu vos guard y bona salut vos desitja,

FRANCISCO X. TOBELLA.

18 d' Abril de 1897.

TRAVALLÉM

La ilustrada redacció de Lo GERONÉS me convida á deixar sentir ma veu, que es la de *Lo Somatent* de Reus, desde las columnas de son periódich.

Evocar aytal encomanda dos cosas m' hi obligan: lo ver amor que per la Patria, Catalunya, sentho, y la deferència que 'm mereixen tan distingits companys.

Lo Somatent fa més que adherirse á la felis idea que ha tingut Lo GERONÉS, de dedicar son número d' avuy als bons fills de Catalunya que dintre 'ls històrichs murs de la immortal ciutat nos hi trobém aplegats, l' aplaudeix ab totas sas forses, pocas ó moltas, y fa los més fervents vots pera que l' important acte que en lo Teatre tindrà lloch, dongui millors fruys dels que nosaltres mateixos, ab tot nostre entusiasme, podém desitjar y esperar.

Buscan los enemichs de Catalunya fer perdre a aquesta la seva nacionalitat propia; volen convertir-la en una de tantes desditxadas regions que constitueixen l' Estat espanyol; mes no hi ha cuidado de que aixó siga, mentres en cada població, com en Gerona Lo GERONÉS, hi hagi qui desplegant al vent

la nostra senyera, travallí de ferm pera la reivindicació de una patria que no més es nostra, dels catalans; de una terra que si produheix es per estar assahonada ab la suhor dels seus fills; de una regió que si relativament es rica, no ho deu á mercés que hagi rebut dels Poders centrals, sino á la activitat y al travall dels seus fills.

Travallém, donchs, tots á una, mentres felicitém de cor als qui nos inician ab aquesta tasca, ja que per ara no es hora de llensar nostre crit de

¡Via fora catalans! ¡Despera ferro!

FRANCESCH COLOM Y ESCODA.

Senyor Director de Lo GERONÉS

M' invitéu, estimat company, á que colobori en nom de *Lo Catalanista* al número extraordinari que *Lo GERONÉS* vol dedicar al acte que lo Catalanisme ha decidit celebrar en eixa històrica Ciutat pera protestar, ab la virilitat y fermesa propias de la rassa catalana, dels tiránichs procediments empleats per lo Poder Central ab los més genuins defensors y propagandistas del regionalisme catalá, far lluminós que té lo privilegi d' atráures á totes las gents de recte procedir y de conciencia honrada. Per axó voldrian ofegarlo.

Accepto ab gust l' honra que 'n dispenséu y vos en dono grans mercés.

Més perque sia la nota que hi portí *Lo Catalanista* la expressió intimament sentida de tots sos redactors, crech de mon deber y fins oportú en las presents circumstancies, reproduuir una vegada més y en aquesta ocasió desde las columnas del vostre valent setmanari, lo seu Programa de sempre.

Diu aixís:

NOSTRE PROGRAMA

«Es ben concret y vé indicat en lo mateix titol del periódich. Defensar á la Regió Catalana en tot per tot, veliar per sa dignitat, per sos interessos y sos drets que considerém los més sagrats del mon, propagar son expresión y categórich llenguatge que 'ns sembla 'l més armoniós que existeix, despertar sas gloriosas tradicions históriques que á tants héroes y sabis han immortalisat y enaltit finalment sa llegislació en lo que té de característica y apropiada á sas morigeradas y patriarcals costúms.

Es á dir: fer Catalanisme.

Baix tal concepte los nostres esforços se dirigirán á alcansar la Autonomia de Catalunya que desitjém junt ab la de las demés Regions d' Espanya. Que cada una de ellas puga administrarsse liurement sos respectius bens, fomentant las sevas fonts de riquesa en proporció á sa conveniencia y necessitat, y valerse de sa propia legislació y usar son natural llenguatge y disposar de tots aquells ressorts interiors exclusivament seus que pugan afavorir en un ó altre sentit son floreixement y son benestar; pero estant lligadas, aixo si, per un dolcissim llas fraternal de protecció y de defensa baix la mateixa superior gestió d' un Poder comú (ab qualsevol dels dos sistemes monárquich ó republicà), mes ab facultats restringidas no més á aquells assumpts d' interés general que afectan al tot de la Nació, ó be als de las relacions exteriors que son propis del bell conjunt *exponente y voluntariamente* organiat ab lo nom d' «Espanya».

La Redacció

Ab aquest himne se presentá á la pública llum fa deu anys *Lo Catalanista*. Conseqüent en sos propòsits y aspiracions aquest es l' himne que entona cada any pera commemorar son aniversari, y aquest mateix serà l' himne de tota sa vida fins qu' hajám reconquistat, radical y completa, la Autonomia de Catalunya.

Vostre affm. germá en Patria Catalana.

ANTONI DE P. CAPMANY.

Director de *Lo Catalanista* de Sabadell.

Senyor Director de Lo GERONÉS

La gran florida que, per tot arreu de nostra gamma terra, trau lo catalanisme, impulsant las arts, las ciencias y las lletras y despertant á aquells que tot esperant de bona fe la regeneració de nostra patria fora de nostra gloriosa tradició s' han trovat aclaparats per la triple tiranía d' un cessarisme despótich, absorvent y centralizador, una oligarquía política, corrompuda y corruptora y una prempsa metallizada y venuda als cinch centims; ha exacerbat las iras del poder central que s' han desencadenat contra los més nobles y valents campions de la causa catalana.

L'Olotí, que té á gran honra treballar per la reivindicació de nostra patria defensant sempre 'ls ideals regionalistas y combatent á tot hora lo despotisme centralista, ensembs que s' adhereix d' un modo entusiasta á la idea de la quinta Assamblea preparada á Gerona per la Junta Permanent de la *Unió Catalanista*, protesta una vegada més de las midas repressivas de que han estat obiecte algunas publicacions catalanistas

¡Visca Catalunya!!

Per *L'Olotí*.

CELESTÍ DEVESA.

Senyor Director de Lo GERONÉS

¿No es veritat, benvolgut company, que l' esperit patri s' aconhorta al meditar en aquets sants dies la passió, la mort y la resurrecció de Cristo?

Els prínceps dels sacerdots, els faritzeus y 'ls esribas, animats de renuncià contra Jesús, s' aplegaran pera trovar un médi, encara que fos concilant la lley, pera apoderarse ab *dolo*, diu l' Evangelí, del Fill de Deu y ferlo morir.

El prengueren de nit, sens poguer; el presentaren com si volgués sublevar al poble contra sos dominadors, els romans; y comensaren á acusarlo dient: L' hem trovat pervertint á la nostra nació y prohibint pagar als tributs á Cesar, y dihen qu' ell es el Cristo ó 'l Rey ungít d' Israel». Al interrogatori capciós de Cayfás, respondéu ab dignitat Jesús: «Jo he predicat publicament y devant de tothom: sempre he ensenyat en la sinagoga y en lo temple, ahont concorren tots los juheus y res he dit en secret. ¿Aixó m' preguntas á mi? Preguntaho als qui han sentit lo que jo 'ls he ensenyat, puig aquets saben tot lo que jo he dit.»

Contra 'l dret vigent en aquell pahís, fou condemnat Jesús á mort. Victima innocent y propiciatoria, exhalá son darrer suspir en la creu infamant; y mentres Cristo no sols ressuscitá, sinó que sa doctrina vivifica l' univers enter, els descendents dels que 'l crucificaren van pel mon errants y esma-perduts.

Imatge de la passió de Cristo es lo que passa actualment en nostra Pàtria. Descastat el poble pel centralisme, befada Catalunya pels esribas y faritzeus de la política y aproveitante sos pontífices d' una lley que fou promulgada per fins molt difereents, invadeixen sos esbirros el domicili privat al cor de la nit, y tapen la boca als quins ab més valentia y ab rahons irrefutables defensen la Patria. La turba forastera, vessant ódi sos llabis y covant l' enveja en son pit, accusa de bojeria y de separatisme á la prempsa y á les associacions més genuinament patriòtiques; á les que res els hi val que diariament manifestin que «may lo Catalanisme ha trevallat á l' ombra, pera arribar a la realisació dels seus ideals.»

Els butxins de la Patria saben que tot lo qu' es indispensable pera l' existència de la societat no mor ni pot morir, y per aixó tractan d' enterrala viva; més no 's recordan que l' Historia diu que les nacionalitats tenen també sa Pasqua de Resurrecció.

Ja que la *Unió Catalanista* ha tingut el bon acert d' escullir eixa Ciutat immortal pera reunir l' Assamblea que ha de tractar de les declaracions del Catalanisme ab mótiu de les actuals circumstancies, li prego, en nom del *Setmanari Català*, que 'n el periódich de sa molt digna direcció se serverca manifestar, que nostra publicació s' adhereix á dita Assamblea y als acorts que prenga; no per disciplina de partit, sinó porque creyem que no poden meus que resultar en bé de Catalunya, atesos l' entusiasme y patriotisme dels delegats.

OLEGUER MIRÓ.

Manresa 16 Abril, Divendres Sant de 1897.

Senyor Director de Lo GERONÉS

Molt senyor meu y distingit company:

En quant á protestar de las disposicions gubernativas presas de un temps ensá en aquesta província contra determinadas publicacions y associaçions catalanistas, *Lo Teatro Català* aprofita la oca-sió que li ofereix vosté ab sa atenta carta del dia 9, per' fer nova protesta ab la més significada energia y, per lo tant, aproba la idea de obtenir lo major número possible de adhesions y ferlas constar juntas en lo periódich de sa digna direcció.

Serveixis, donchs, insertar las presents ratllas á l' costat de 'ls escrits que han de formar lo número extraordinari de *Lo GERONÉS* de 'l dia 25 de 'l més corrent.

No ha de ser obstacle per' unir-se *Lo Teatro Català* á la reprobació de la conducta de la Autoritat, la diferencia de criteri que, respecte á la manera de propagar la idea regeneradora pera la patria catalana, existeix entre aquest modest setmanari y *La Unió Catalanista*, en qual obsequi 's publicarà aquell número; puig tots aném á 'l mateix fi, y si avuy *La Unió* créu mellor celebrar Assambleas que nosaltres veuriem ab gust se 's disposessin en forma més propia de la propaganda y adequada del tot á l' esperit públich, que de 'lsjorns de la realisació de nostres ideals comuns; con uns y altres estimém de cor á Catalunya, havem de depolar de veras tot quan sia destorb pera l' advent de 'ls dias venturosos que per ella desitjém.

Soch de voste atent y S. S. y affm. am Q. S. M. B.—Per *Lo Teatro Català*, son Director, JOAN PERELLO Y ORTEG

Senyor Director de Lo GERONÉS

Mon respectat amich y company:

La circumstancia de ser tolerat el nostre setmanari en la ciutat ahon la prempsa catalanista ha gut tant quimeradament mordassada y perseguita podria haver fer pensar als qui no més de només conexeixen que la rahó de exa tolerancia per la nostre falta de franquesa y de coratge en la clamació y defensa de les aspiracions catalaniste

Vosté ja sap que no: que es tolerada *La Veu de Catalunya* per los mateixos set sous perque fo sospesos els nostres companys *La Renaixença* y *Regionalista*; pero, com que no tots los nostres companys están en lo cas de V., li estimém que 'ns reixi la ocasió de la Assamblea reunida en ciutat, pera dir un cop més, desde les planes son excelent setmanari, que *La Veu de Catalunya* en pau com en guerra manté enlayrada la bandera catalanista ahon son escrites les justes, imprescindibles y ara més que mai sostingudes revindicacions de Catalunya contra 'ls detentadors de sos drets lliberts, y que, destinada la Assamblea de Génova a formular una vegada més, y en aquesta hora persecució, aquelles revindicacions, *La Veu de Catalunya* está completamente d' acort ab l' esperit exa Asamblea, aplaudint per endavant les declaracions que acordin fer los Delegats en ella reunides.

Per *La Veu de Catalunya*,

N. VERDAGUER Y CALLIS.

Barcelona 21 Abril de 1897.

ADHESSIÓ

Donadas las proporcions esfareidoras que prenen lo desbalance moral y social d' Espanya, es fa precis que 'ls homes de seny clar y noble y las entitats corporativas que 's preocupen pel demà de la patria, analisin las causas fundamentals del aclaparament y agobio general quedat graciadament es palpa, y procurin buscar soluciò ab que remediarlo quan més abiat millor, si no len ferse còmplices del crim de lesa-patria.

Pera refugir aquesta responsabilitat, en cumulant d' un dels més ineludibles deberes socials per satisfacer la sagrada veu del cor que 'ns man porta á treballar sense treva ni descans pera lograr la regeneració absoluta de la terra catalana; a los catalanistes nos congreguem en aquests conceptes noble y heròica ciutat de Girona.

Los principis fonamentals que informan lo de catalanista son ja prou coneiguts de tothom: que tingam de repetirlos un per un. Espanya molts suposan per mala fé ó falsa instrucció de que han rebut, no es una nació sinó un estat compost de varias nacions, com ens ho prova la diversitat de llenguas, caracter, usos, historia, interess, necessitats, etc., etc., que hi ha dintre 'l mateix.

Donchs bé; seguint los verdaders principis de ciologia, á diversas nacions deu haverhi diferents governs.

Fer lo contrari, com actualment passa á Espanya, es suicidarse, perque es impossible que lleys generals s' enmotllin per igual á totas las cions espanyolas.

Ab l' actual sistema centralizator lo que 's fan anar matant las energias regionals y absorvir's va pera concentrarla al Centre.

La historia 'ns ensenya que desde que á las tigües nacions se las despossehi de sus peculiares lliberts. Espanya ha anat de mal en pitjor. D' aquí a reconquerir aquellas, enmotllades als avensos de la época, pera tornar á adquirir la passada gloria espanyola, es per lo que treballém los regionalists. Concretantnos nosaltres á lo de casa, voler complir la autonòmia de Catalunya com á un medi que enteném hi ha de poguer progressar.

A proclamar aixó y fixar definitivament las sas sobre que 'ns hem de moure, es reuneix en Assamblea la *Unió Catalanista*.

Nosaltres, com á bons patricis, desde arribem als acorts que la Assamblea prengui, éstant que seràn de resultats beneficiosos ésser d' ells pera la causa catalana.

¡Visca la autonòmia de Catalunya!

Per *Las Quatre Barras*,

MARIAN C. ROIG

Senyor Director de Lo GERONÉS

El nostre *Butllet* no és sino un eco fidel del *Centre Excursionista*, que té com à principal objecte l'estudi en tots sentits del tèrrer català. El *Centre* sempre s'ha associat de cor à tota manifestació espansiva del catalanisme. La nostra missió de recorre Catalunya en tots indrets ens ha ben fet veure els defectes de l'actual organització del pahis y ens ha convençut de que com més catalana siga millor serà el benestar de la nostra terra.

Per la Redacció del *Butllet* del *Centre Excursionista de Catalunya*.

J. MASSÓ Y TORRENTS.

EXEMPLES

La experiència y llarga pràctica que tenim adquirides en la professió que exercim, nos han ensenyat de una manera inductable y salvas ben claras excepcions, que quan se fa un casament d'hereu ab pubilla no transcorran pas tres generacions sens que un dels dos patrimonis absorbeixi per complert al altre; ab la particularitat de que l'aniquilament va molt més depressa quan dits patrimonis, heretats ó hisendas, radican en comarcas distintas.

¿Quin dels dos es lo que predomina sobre l'altre? Lo de la pubilla generalment si va á viure com succeix casi sempre á la casa del hereu; lo de aquest en lo cas excepcional de tenir la debilitat de anar á viure á la casa de la pubilla.

En efecte; al principi d'efectuat lo matrimoni tot vā bē; la pubilla no viu á la casa, pero sos pares continuan al devant d'ella y de res se'n ressent la administració de las fincas; pero lo dia que faltan aquells, lo gendre al principi prou s'esforsa pera que l'fondo no demereixi en res, mes la hisenda es llunyana, los viatges han d'esser freqüents, lo temps escasseja pera dur un home sol la direcció de dues hisendas y no cal dir la que n'vā á menos; alguns anys després calcula que lo mellor es posar-hi un administrador, que s'hi va enriquit mentres l'amo s'hi empobreix; morta la pubilla y l'seu marit queda lo fill; los bens procedents de son pare los veu cada die, los de la mare una vegada al any pera recullir los frufts y ab prou feynas; ab las vicissituds del temps venen deutes, malas cullites, s'han de pagar dos y llegítimas; se fa precis desmembrar lo patrimoni y tan per tant vivint al Panadès es millor desferse de las fincas que té al Priorat provenients dels avis materns. Y veus aquí decretada la sentencia que condemna á mor als bens del pubillaje.

*

Ja 'm sembla que alguns dels lectors se preguntaràn: ¿Y qué té que veure aquest qüento ab lo regionalisme?

A lo qual los respondré: Si quan se va fer la unió de nostre Principat y Aragó ab Castella, mitjançant lo casament dels Reys Catòlics, sellat ab aquella célebre frase *tanto monta, monta tanto Isabel como Fernando*, tan aviat oblidada per part dels castellans. En Ferran, l'hereu com si diguéssem, no hagués tingut la debilitat d'anar á viure á casa de la pubilla y hagués obligat á aquesta á viure á la casa de aquell, es dir, que la pubilla com era natural hagués anat á la casa del hereu, altre gall nos cantaria; altra hauria estat la influència que Catalunya haguera exercit y la preponderancia que hauria tingut la expansió del esperit polítich català tant diametralment oposat al absorbent centralisme y assimilació de la rassa castellana!

Dr. de *El Vendrellense*,

JAUME RAMON.

NOSTRE REGIONALISME

Senyor Director de Lo GERONÉS

Molt senyor nostre: *Lo Teatro Regional* en qual nom parlo, es regionalista convensut, y si be la seva esfera d'acció gira al entorn del moviment artístich y en particular dedica sa atenció á la propagació y sostentiment del teatre propi de Catalunya. no per això deixan de serli simpàticas totes aquellas manifestacions de caracter català encaminadas á lograr pera la nostra amada terra l'usdefruyt de una autonomia política agermanada ab los avensos dels temps presents.

En tal sentit y desde 1880, molt avans que *Lo Teatro Regional* vegés la llum, habém treballat ab ardor, en corporacions y en periódichs, sense decaure mai lo nostre ànim y alentant sempre la confiança en la reconquesta dels drets de la Patria.

Som donchs catalanistas, y ns lligan ab nostres

companys de ciuda totas aquelles simpatias sentides en lo fons del cor dels homes que s'proposan en fi comú.

Es tot lo que tenim de dir á V. contestant á la seva atenta petició.

Per la Redacció de *Lo Teatro Regional*.

J. BRÚ SANTCLEMENT.

Barcelona 20 Abril de 1897.

Deu, Patria y Familia

Sense la fe y l'temor de Deu, sense l'entusiasme y desprendiment per la Patria y sense l'amor y carinyo per la Familia, no es possible la vida de cap societat regularment organisada, ni se compren la existencia d'un poble que vulgui gosar de pau y llibertat. Es, donchs, digne d'elogi tot quan se fassi pera enlayrar y portar á la práctica aquells tres hermosíssims ideals.

Lo Catalanisme que tendeix á conseguir aquest fi, se fa acreedor de que sia respectat pels seus enemichs, atés pels indiferents y apoyat per tots quans de bona fe s'interessin pel pervindre de Catalunya.

Lo Catalanisme com idea noble y generosa que es, forsolament ha de obrir-se pas malgrat las persecucions que sufreixi; y la seva implantació ha de salvar la Patria Catalana del desgavell á que l'han condueïda los mals governs centralistas. Los catalanistas, treballant pera reconquerir per ella sus perdudas llibertats, se fan mereixedors d'esser considerats com a bons fills de Catalunya.

Y puig que es axis, anèm poch á poch marcant les fitas del camí que s'ha de recorre pera conseguir-ho, aplegantnos al efecte en Assamblea totas las vegades que sia necessari, y sempre sian los acorts presos ab completa serenitat d'esperit, no tenint lo pensament may fixo en cap partit polítich y si tant sols en lo que més convinga á Catalunya.

Los catalanistas de la comarca de la Costa de Llevant, saluden ab entusiasme als catalanistas de Gerona, desitjant la major èxit á la próxima Assamblea que l'dia 25 s'ha de reunir en la immortal ciutat.

Per *La Costa de Llevant*,

MARIANO SERRA.

Canet de Mar, 15 Abril 1897.

Senyor Director de Lo GERONÉS

Una disposició dictada contra ls criminals dinamiters, ha servit pera persegir-los fins al èstre de no respectar ni la lleialtat de nostres conviccions, ni la honradeza de nostres procediments, ni l'dret de propietat de nostra empresa, ni tot aquell munt de llibertats.... que ns deixan disfrutar quan convé á la omnipotència madrilenya.

Callats, estariam, si nostre entusiasme no ns hagués trobat medis de seguir nostra campanya ab més coratge que may.

Nostra suspensió, per mes que ns hagi perjudicat, no ns ha causat cap pena. A *Lo Regionalista* de Barcelona ha succehit lo de Gerona, que compta ab molts més llegidors que l'primer.

A la suspensió de *La Renaixensa* y á la nostra, debem las memorables manifestacions catalanistas de Barcelona y ls insults de la premsa de Madrid. Aquets dos fets sols podrían deixarnos ben contents per nostra suspensió.

Pero la reunió de la Assamblea Catalanista de Gerona, conseqüència també de las barroeras disposicions dictadas contra l'Catalanisme, acaba d'omplirnos de satisfacció.

Per xo 'ns hi adherim de cor y ànima y ab l'entusiasme més ardent vindrem á Gerona, convenuts de venirhi á fer un gran bé á la dignitat de nostra anyorada Catalunya: la Catalunya de la llibertat y del avens, la democràtica per excelència, la que fou y demà serà exemple dels pobles lliures y la que en tot temps ha estat tan activa y feynadora com gelosa de sos drets y de sa personalitat nacional.

En nom de la ex-Redacció de *Lo Regionalista* de Barcelona (suspés).

LLUIS MARSANS

L'ATRÁS DE CASTELLA

Estém sofrint el domini de una cultura molt inferior á la nostra, en tots els rams de l'activitat humana. En l'estat espanyol, en política dominan encare las corrents del segle passat; en lo militar re verdeixen las desastrosas campanyas dels Felips; en administració estém á l'altura del Marroc ó l'

Afganistan; nostra ciència es enterament nula, y en literatura regna una decadència espantosa.

Catalunya, avuy per avuy, es com un membre viu en un cos mort. Convè sortir de tanta descomposició.

Referintnos únicament al moviment literari, deixant apart els immensos beneficis que ens reportaria una vida autònoma en quan á lo polítich y administratiu, el nivell intelectual y fins moral de Catalunya s'elevaria d'una manera sorprendent. Lliures de la imposició dels elements castellà y andalús qu'ens ofega en totes las manifestacions de l'intel·ligència, seria tasca fàcil y profitosa combatre y enderrocar aviat la premsa castellana, més p'el seu fondo que per sa llengua; lograriam fer impossible la vida d'aqueixas companyias de zarzuela per horas, miserable exposició de estupidesas humanàs, escarni de pobles il·lustrats y profanació de colisseus; procurariam contrarrestar ab profitoses lectures catalanas l'extens moviment literari castellà, compost casi exclusivament de narracions insubstancials, y en fi, del poble català, educat en escoles catalanes ahont se ensenyès català en forma y en esperit, á la segona generació hauria desaparegut aqueixa Catalunya ambigua, plena d'elements extranys y nocius, pera donar lloc á l'hermosa resurrecció de l'antiga civilisació catalana, orgull dels passats segles y admiració de l'història.

Els que estimém á Catalunya, donchs, devem treballar pera conseguir sa completa autonòmia dins de la península Ibèrica, única manera de alcançar per ella dias de glòria y prosperitat.

Per la Redacció de *La Nova Catalunya*,

JOSEPH ALADERN.

Alcover, 15 Abril 1897.

CENTRE CATALANISTA DE GERONA

Y SA COMARCA

AVIS ALS SOCIS

La Junta Directiva, ab motiu de la celebració en nostre ciutat lo diumenge, die 25 d'aquest mes, de la Assamblea general de Delegats de la Unió Catalanista, prega á tots los socis se servixin concorrer á la arribada dels trens del matí del dit dia á les estacions dels ferrocarrils, pera rebre als senyors Delegats que arrivin pera pendre part en la Assamblea, que's verificarà en lo Teatre Principal baix la següent orde:

A las deu del matí: Constitució de la Assamblea.

A dos quarts de tres de la tarda: Deliberació y votació sobre'l tema: DECLARACIÓ DEL CATALANISME EN LAS ACTUALS CIRCUNSTANCIAS.

Nota.—Tots los assentos de platea se reservau pera ls senyors Delegats, que presentarán al entrar l'ofici de nombrament. Per la premsa se reserva lo lloc destinat usualment á la orquestra. Quedan á la disposició del públic los palcos de platea, primer y segon pis y l'tercer pis.

La entrada als llocs reservats serà pel pasillo central.

A dos quarts de set del vespre: Sesolempnisarà la celebració de la Assamblea ab un sopar en lo Centre Catalanista, en lo que hi pendrà part los socis del Centre y ls catalanistas forasters.

Nota.—La inscripció pera pendre part en lo sopar estarà oberta en lo Teatre durant la sessió de la Assamblea del matí, y acabada aquesta en lo Centre.

A las nou de la nit: Funció catalana en lo Teatre Principal, dedicada als Delegats de la Assamblea Catalanista.

Nota.—Se recomana á tots los que vulguin assistir-hi, procurin pendre localitat ab anticipació. Pels senyors Delegats y demés forasters estarà obert lo despàtix, en lo mateix Teatre, durant la sessió de la Assamblea del matí.

Altre Nota.—Se trovarán llaços ab los colors catalans en los estableciments de don Joseph Oriol Carbó (Quatre Cantons) y don Frederich Maresma (Carrer d'Abeuradors).

Gerona 22 d' Abril de 1897

Per A. de la J. D.—*La Secretari,*
Joan Vinyas.

Notícies

Oficials

AJUNTAMENT.—Sessió del 21 Abril.—(2.a convocatòria)—Reunits 5 concejals baix la presidència del senyor Espina, prengueren los acorts següents, després d'aprovada la acta de la anterior:

Aprobar comptes per valor de pessetes 267.

Adjudicar lo concurs obert pera emblanquinar la presó á don Joan Comas, per pessetes 403.

Ampliar fins á mil pessetes més lo crèdit obert per socorrer als soldats malalts de Cuba y Filipines.

Lo present número de LO GERONÉS lo dediquem, com haurán vist les nostres llegidors, á la Assemblea catalanista qu' avuy se celebrarà á Gerona. Ab aquest motiu agrahim al Excm. Ajuntament y á la Empresa arrendataria del Teatre la cessió d' aquest pera celebrarla y estém segurs de que tots los fills de la nostre ciutat, sien les que vulguen les seves opinions polítiques, tractaran als nostres hostes ab la consideració y ab lo respecte que 's merexen los qui travallan desinteressadament y ab lleialtat pera 'l bé de la patria. En lo pròxim, donarem compte del resultat de la Assamblea.

—Lo President del «Centre Catalanista de Gerona» va rebre ahir lo següent telegrama:

«Reunits en fraternal banquet los socios de la Associació Catalanista de Reus, pera celebrar la festa de Sant Jordi, s' adherexen als acorts que prengui la Assamblea Catalanista y felicitan á Gerona que hostatja la cohort de defensors del dret de Catalunya.—Vidiella»

—Pera que se'n pugui tornar á ses cases los senyors Delegats á qui convingui serhi lo dilluns al demà, sortirà en direcció á Barcelona de la estació de nostre ciutat un tren especial, á les 12'40 de la nit, hora de Madrid.

—La companyia que actua en nostre Teatre posa avuy en escena *La Dida*, d' En Frederich Soler, lo mestre Olaguer, d' En Angel Guimerá y *La Ma trencada*, d' En Aulés y dedica la funció als senyors Delegats qu' han vingut pera prendre part en la Assamblea, Catalanista.

Li agrahim la atenció y li assegurém un plé.

—En la vinenta setmana tindrà lloc devant la Comissió mixta de Reclutament la revisió d' expedients dels xicot dels reemplassos de 1897, 1896, 1895 y 1894, dels següents pobles:

Dia 26.—Breda, San Feliu de Buxalléu, Susqueda, Osor y Viladrau.

Dia 27.—Sant Miquel de Cladells, Castell d' Aro, La Bisbal, La Pera y Fonteta.

Dia 28.—Sant Feliu de Guixols.

Dia 29.—Palafrugell, Vall-llobrega, Ullastret y Ullà.

Dia 30.—Toroella de Montgrí, Pals y Palau Sator.

—Hem rebut una fulla calendari per los segles XVIII, XIX, XX y XXI, impresa á casa en Torres, que es una obra acabada, útil y per demés curiosa.

Son autor, don Carlos Quera, á qui agrahim la diferencia, la ha posada á la venda en les llibreries de Franquet y Gili al preu de 25 céntims l' exemplar.

La recomaném á nostres lectors.

—La causa de las petitas nacions va obrintse pas per tot arréu. Ara es lo Bohemia la que dona una prova brillant de sus aspiracions autonómicas. Lo partit dels joves txechs, ab sa propaganda incansable é intràncigent ha lograt que 's declarés co-oficial ab la alemanya la llengua txeca. ¡Si 'n volen de protestas y escarafalls per part del element alemany, lo que representa dins de Bohemia l' element intrús y buròcrata!... La forsa de la idea nacionalista defensada tan ardidament pel jove partit txech s' ha obert pas fins á lograr rompre la rutinas y antigallas que la dominació austriaca havia imposat á la Bohemia dormida. Ha sonat la hora de la resurrecció y 'l mateix president del ministeri austriach, comte de Badeni, ha escoltat las justas queixas d' aquells patriotas despreciant inoportunes reclamacions del element oficial.

Lo nou règimen comensarà á regir en 1901. En aquella època tots los empleats y funcionaris públics tindrán obligació de coneixer la llengua txeca. En los tribunals civils s' haurá d' usar la llengua (txeca ó alemanya) que parli 'l demandant; en las Sales de lo criminal la llengua del acusat. Y aquest criteri se seguirà en tots los demés rams administratius.

—A dos quarts de set del vespre tindrà lloc en los salons del «Centre Catalanista» lo sopar en celebració de la 5.ª Assamblea de la Unió. Serà servit per don Joan Nicolás, dueny de la Fonda Peninsular, qui no dubtem que una vegada més acreditarà sa pericia y bon gust.

—Le Soleil, diari de París, publica un llarg article en lo que després de fer algunes consideracions sobre la agitació carlista á Espanya, tracta del moviment regionalista y esplica la seva importància, demostrant que es general en algunes regions espanyolas la aspiració á la autonomia.

—Ha comensat á publicarse á Barcelona una *Colecció selecta catalana* que 's proposa donar á coneixer en una forma econòmica las obras de molts celebrats autors catalans.

Lo primer tomo conté una escullida colecció de quadros de nostre bon amich don Emili Vilanova y pera 'ls successius s' anuncian obras dels senyors Balaguer, Briz, Feliu y Codina, Genís, Nadal, Ubach y Vinyeta, Pons y Massaveu, Riera y Bertran, Valls y Vicens, Roure, Vidal y Valenciano y altres.

—Lo celebrat escriptor don Victor Balaguer ha acceptat la presidència dels Jocs Florals que s' han de verificar á Granada durant las festas del vinent Corpus.

—Se troba á Salamanca 'l distingit autor dramàtic senyor Feliu y Codina qui farà algunes excursions als pobles de dita província ab objecte de recollir elements pera un nou drama ofert á Mario pera son estreno á principis de la pròxima temporada d' hivern.

—Copiém de *La Renaixensa*:

«Presidida per don Andreu de Sard, va celebrar ahir á la tarda, la quarta sessió del actual segon període la Diputació Provincial de Barcelona.

Declarada oberta la sessió á tres cuarts de cinc, lo diputat-secretari senyor Espinós va donar lectura á la acta de la sessió anterior. Lo senyor Schwartz va fer us de la paraula sobre l' acta per entendre que en la mateixa no hi constaven ab entera exactitud los acorts que per unanimitat va pendre la Corporació Provincial en la sessió passada respecte de la important cuestió de la suspensió de la premsa catalanista, tota vegada que havia acordat per unanimitat, com sabien molt bé tots los senyors diputats, y s' havia publicat en tots los diaris al donar compte de la sessió, fer constar en acta 'l sentiment de la Diputació Provincial per la supressió dels diaris catalanistas: acordantse, sense que s' aixequés ni una sola veu en contra que 'l senyor President, en representació de la Corporació, anés á trobar al Gobernador civil á fi de demanarli que aixequés la suspensió de la premsa defensora de Catalunya, acort que també va ésser pres per unanimitat. Això no 's deya en l' acta.

Lo senyor President va dir que constarian en l' acta de la sessió que s' estava celebrant las manifestacions que acabava de fer lo senyor Schwartz respecte al primer punt, y que respecte al segon, cumplint l' encàrrec de la Diputació, havia anat á visitar al senyor Gobernador, contestantli aquest, després de manifestarli l' acort de la Diputació, que no havia llegado todavía el momento oportuno d' aixecar la suspensió dels diaris catalanistas y que, creyent la Presidència que no podia discutir ab la autoritat civil sobre aquest particular, se va retirar després de saludarla.

Lo senyor Schwartz va afegir que acceptava gustós la explicació donada per lo senyor President sempre que 's fes constar en actas l' acort pres en la sessió passada per la Corporació, dolgivent en lo fondo de la seva ànima—va dir—de que no 's considerés oportú deixar, publicar diaris que defensan interessos legals y justos com son los de la nostra estimada terra, impedint la seva publicació, allà ahont se consent y 's tolera la de tota mena de publicacions que van contra tot lo més sagrat y noble y contra als mateixos principis de la societat, fent una defensa calurosa del dret que tenen á publicarse 'ls diaris que tan honradament defensan la nostra terra. Lo senyor Schwartz va pronunciar un magnífic discurs com tots los seus, per lo que li devém lo més fondo agrahiment tots los catalanistes, tota vegada que, prescindint de las ideas que pugui professar en política, fent cas no més que de la seva conciencia de català honrat, va parlar en defensa del dret sacratissim que tenim tots los fills d' aquesta terra de defensar á Catalunya.

—FIRAS Y FESTAS.—*Firas.*—Dia 29, Castelló d' Ampurias; dia 1^r de Maig, Hostalrich, Olot y Peratallada.

Festas majors.—Dia 25, Tortellà; dia 30, Darnius; dia 1^r de Maig, Juyá.

—J. LLINÁS Y C. —*BANQUERS.*—*Ciutadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior. Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran compte, corrents ab interès.

—CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.—*Ciutadans*, 16. y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissaptes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los mateixos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

VARIETATS

LAS COSTUMES DE FONTANILLES

PRINCIPALS DISPOSICIONS D' AQUEST NOTABLE CÓDICH MUNICIPAL

(Acabament)

Lo títol dezé es lo més important; compren trenta dos articles, y tracta de los *cossols que deben estre en le loc de Fontanilles et la puissensa que los dics cossols an en lor cossolat*. Los cónsols de Fontanilles son en número de quatre y cada any al acabar son comés, á la fin de lor anada, ço es, lo dia de la festivitat de Sant Joan Bautista, nombrarán vuit *proxomes*, que no siguin *frayres, ne cosis germas ny payre et filh*, dels quins presentarán quatre al senyor ó á son representant, *son perqurayre ó deputat per el*, á fi de que rebin son *acostumat jurament*. Los cónsols tindrán á son càrrec los serveys de guarda y policia rural, resoldrán (*serhn jutjes*) los litigis que se promoguin ab motiu de *limitas et bossolas, baillatz et questions que aujan entre els los habitants*; cuydarán del mercat communal estableert en la plassa pública y de arrendar *les taulas et banchs per marchans et aultres gens* que hi ha en la mateixa, en los días de mercat; reunirán sempre que ho creguin convenient á tots los vehins pera consultar son parer, *per se aconseilha an les habitants*, sobre 'ls assumtos del lloc y 'l reparto de *las tailhas del Rey, tant á la plassa que á la gleysa ó debant la dicta gleysa*; tindrán la obligació, de conservar y reparar las fortificacions de la vila, á saber, *las muralles del castel et las muralles dels barris del present loc, como son fossats, ponts, fons et aultres*, deguent axis mateix recompor los sitis perillosos, *adobar los mals passes*.

Tracta, ademés, aquest títol dels drets dels vehins, siguiente notable l' article 34 que consagra la més completa llibertat de comerciar. «*Los dics habitans poiran bendar et comprar marchandisas tan a's habitants que als estranges que vendre et comprar boldran, ses coneysensa del dict senhor ne de sos hofficies*; lo propi que l' article 36 que 'ls autorisa tenir en sus terras colomars, criadors de cuñils, viviers y molins sense satisfacer cap dret al senyor, *colombies et plapiers, et pescues, at molins de vent et de d' ayguas ses deguna carga donar al senhor*. Eu altres articles se 'ls hi atribueix axis mateix lo dret de cassar ab gossos, *an cas*, tota classe d' animals, *lebres, conils, callas, perlz, serbis et cabriols*, pagant d' aquests últims una quarta part al senyor; lo dret de pesca en totas las corrents del terme municipal, *per totas las rieras de Fontanilles*, exceptuant *los pesques del senhor et d' autres habitants se ne avian*; lo dret de pasturar son bestiar

en totas las terras de la senyoria á excepció dels prats, viñas y camps conrebrats, sense satisfacer cap preu al senyor, *ses ne pagar degun herbatge: lo dret de tallar los arbres mons del bosch del senyor, lo de pendre del mateix certa quantitat de fusta per edificar en la vila, lo de portarlli hoy porcs cada vehi al temps de la cuilita de l' aglà, quant y au ra aglan ses ne pagar degun aglandatge ni mes herbatge y, finalment, lo de pendre del propi bosch del senyor sis carretades de llenya en cas de boda ó de missa nova, per la festa de nossas ho cantages ó per cappellas (1) nobels*—Es axis mateix molt notable que s' estableix que 'ls vehins de Fontanilles no deurán al senyor sino dos jornals anyals per casa (*ostal*), y encara cobrant per los mateixos l' alimentació y un salari, *bona despensa et sieys dinies* en la època de sembrar y *bona despensa et quatre dinies* en la de la broma.

Lo títol onzé, que 's l' últim, conté lo relatiu á la administració de justicia.

Totas las causas criminals quedan reservadas á la jurisdicció senyorial; mes los cónsuls tenen també sa jurisdicció propria: *los cossols—diu—tendrán cort tots los dells de la semana et seran jutges de totas las talles que se faran en lo dic loc; et aussy tendrán cort als habitants et jutjaran de tots los desers que aujan entre ellis justa Dieus et consensa et faran lo dreict tan al paure coma al Ritchie, et non pagaran res los habitants de tenir la primera cort*. Parla axis mateix del embarch y venda de bens dels morosos, dels gastos dels processos, del salari dels notaris, del jutje, del procurador del senyor, del batlle, dels aguatsils y del escarseller y la execució, pel pago de las contribucions reials. Un d' aquests articles, lo 61, reduueix á quatre lo número de testimonis admissibles en las informacions, *per escrutar despensas*; lo 64 declara que 'ls consellers y procuradors juraran seguir bonas causas et justas et malas causas non defenderán et las leysaran como desesperadas. En lo article següent se senyalen los d' advocats y procuradors: *cascun procurare et advocat—diu—escotaran l' un l' autre é diran cada ung le dret de sa partida ses injuriar l' ung l' autre. S' estableix la llibertat eraria baix flansa quan se tracti de delictes que no suposin la imposició de pena corporal*.

Tal son breument resumidas las principals disposicions de las costums de Fontanilles; l' estudi crítich de las mateixas nos portaria massa lluny y per consegüent devém deixar al lector la feyna de comentar sa naturalesa, las indicacions que suministra pera l' estudi dels orígens del règim municipal, son ample espírit de llibertat, l' admirable equitat de sos preceptes y 'l profon espírit práctich que 'ls inspira, qualitats totes que li son comunes ab tots los monuments jurídics escrits en llengua catalana á una y altre vessant dels Pirineus.

ENRICH PRAT DE LA RIBA.

(1) Decap ha traduït per cappellas, capellas, aquesta paraula; creymen, no obstant que deu llegir-se no capellas, sino capellàs, es dir, capellans (sacerdots).

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Diumenge, 25.—S. March Evangelista. Dilluns, 26.—Ss. Cleto y Marcelino papas y mrs. Dimarts, 27.—S. Pere Armengol mr. Dimecres, 28.—S. Prudenci b. Dijous, 29.—Ss. Pere mr. y Robert ab. del Cister. Divendres, 30.—Sta. Catarina de Sena. Dissapte, 1 de Maig.—S. Felip y s. Jaume aps.

QUARANTA HORES.

Avuy se troben en la Iglesia de las Germanetas dels pobrets.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del die 24 de Abril

Especies.	Mesures.	Pesetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'80
Mestall.	"	16'00
Ordi.	"	9'00
Segol.	"	00'00
Civada.	"	9'00
Besses.	"	14'00
Mill.	"	13'00
Panis.	"	9'50
Blat de moro.	"	12'00
Llobins.	"	9'50
Fabes.	"	14'00
Fabò.	"	13'50
Fassols.	"	22'00
Moujetes.	"	21'75
Ous.	Dotzena.	0'90

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA DE 24 ABRIL DE 1897

EFFECTES PÚBLICS

Exterior.—(fi de mes).	00'00

<tbl_r cells="2" ix="5" maxcspan="1" maxrspan="1